

Lier kommune

MELDING

Saksmappe nr: 2019/5803	Saksbehandler: Ingeborg Rivelsrud
-----------------------------------	--------------------------------------

	Oppvekst, kultur og idrett	
--	----------------------------	--

Kulturindeksen 2019

Hva kulturindeksen er og inneholder

Kulturindeksen er en måling av kulturtilbud i norske kommuner, regioner og fylker. Kulturbegrepet her omfatter ikke idrett og friluftsliv, men kun de klassisk kulturelle tjenestene. Indeksen er utført av Telemarksforskningen som innhenter data. Statistikken kan brukes som et kunnskapsgrunnlag for kommuneadministrasjon og politikere.

Første og grunnleggende del av forståelsen av kulturindeksen ligger i å vite hva som faktisk ligger som statistikkgrunnlag, dvs. hva som er valgt som kilder for statistikken og hvordan kommunen og foreninger rapporterer inn til disse kildene.

Noe av forklaringen på ulikheter mht. tall og plassering henger også sammen med demografi, noe er avhengig av kommunestørrelse og om kommunen er en bykommune med omland eller en landkommune nær by eller mellom andre landkommuner, dvs. forhold som ikke er direkte styrbare. Kommunene selv påvirker likevel i ulik grad hvordan resultatene blir, og hvordan kommunen prioriterer kultur og rammebetingelsene for kultur vil selvsagt ha betydning.

Lier kommunes score i KOSTRA på kulturområdet

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) gir styringsinformasjon om ressursinnsats mv. blant annet i kommuner. Gjennom de årlige rapportene KOSTRA kan man egen kommune med eksempelvis sammenlignbare kommuner.

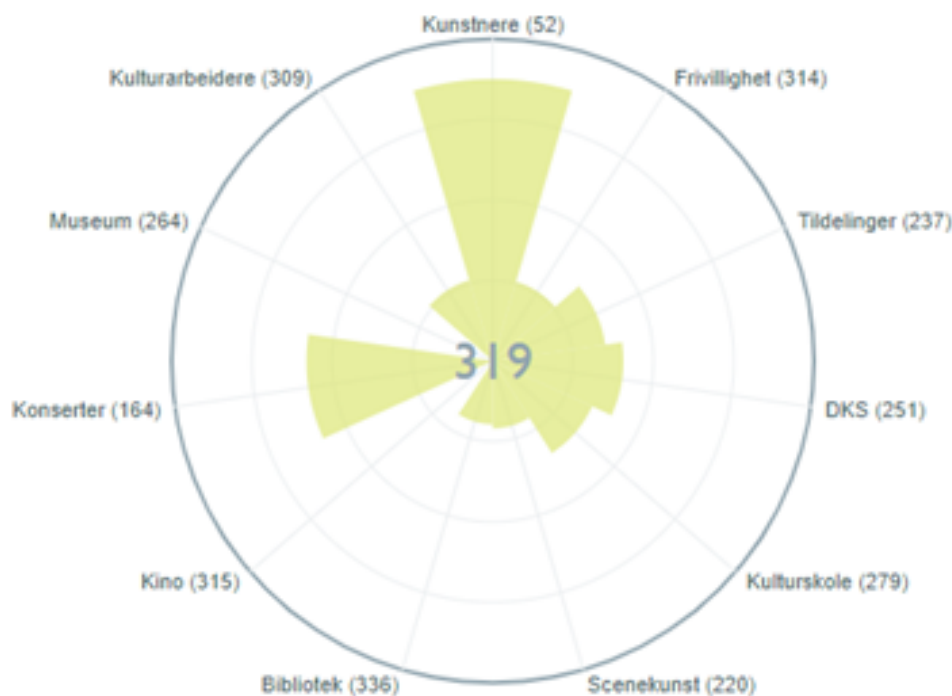
Lier kommune har alltid ligget lavt på kulturindeksen, slik vi også ligger lavt i KOSTRA-sammenligninger mht. hvor stor andel av netto kommunebudsjett som går til kulturformål, hvor mye kommunen bruker til kulturdrift pr innbygger og hvor mye som brukes til kulturinvesteringer pr innbygger.

KOSTRA-tallene for 2018 viser at mens Lier brukte 3% av netto driftsbudsjett til kulturformål så brukte Buskerudkommuner i snitt 3,9%, og to sammenlignbare kommuner som Oppegård og Nittedal hhv. 3,9 og 3,5%. Mens Lier brukte kr 1.668 pr innbygger på kulturformål, brukte Buskerudkommunene i snitt kr 2.245, og de to sammenligningskommunene kr 2.259 og 1.951. Til kulturinvesteringer brukte Lier kr 164, mens Buskerudsnittet lå på kr 645 og sammenligningskommunene på kr 430 og kr 952.

Lier kommunes score på kulturindeksen

Årets kulturindeks-rangering tar utgangspunkt i statistikk fra 2018 og fremgår av figuren på neste side.

Kulturvirksomhetene i Lier kommune deler her noe mer bakgrunnsinformasjon og vurderinger knyttet til Liers plassering på Kulturindeksen 2019. Tanken er at dette kan opplyse bedre mht. hva kulturindeksen viser, og at den derved kan bli utgangspunkt for diskusjoner og utviklingsplaner framover.



Hva måler kulturindeksen?

Her følger rangeringen av kommunen ifht. de valgte målområdene, samt en kort forklaring på hva som ligger bak rangeringen. Første avsnittet er Kulturindeksens egen forklaring på hva som er målt, og denne er lagt inn i kursiv:

309 Kulturarbeidere:

Sysselsettingstall for kulturyrker gir et godt bilde av kulturlivet i kommunen. Rangeringen i denne kategorien har mest til felles med den totale rangeringen i kulturindeksen. Tallene i denne oversikten er hentet fra SSBs sysselsettingsstatistikk. Oversikten inkluderer både ansatte og selvstendige næringsdrivende.

Lier kommunes eget næringsliv og lokalt sysselsatte har få kulturarbeidere. Byer vil erfaringsmessig tiltrekke seg flere kulturarbeidsplasser og kultursysselsatte enn landkommuner og mindre kommuner, men kommunens egen næringslivspolitik og egen sysselsetting vil selvsagt også påvirke antallet kulturarbeidsplasser.

52 Kunstnere:

Her måles bostedsadresse for kunstnere registrert i de ti største kunstnerorganisasjonene i landet. I tillegg til tildelinger fra Statens kunstnerstipend (SKS). Dette kan være en indikator på den kunstneriske kvaliteten til kunstnerne som er bosatt i kommunen.

Attraktive og sentralt beliggende kommuner vil her komme bedre ut enn andre, og Lier vinner nok noe på dette. Kommunen kan også legge særlig til rette for kunstnere. Det har Lier kommune hittil i liten grad gjort.

314 Frivillighet:

Frivillighet er svært viktig for det lokale kulturlivet. Her ligger aktivitetstall basert på mva.-refusjonsordningen for frivillige organisasjoner, samt medlemstall for tre kulturaktiviteter med et stort samlet medlemstall i svært mange kommuner: Kor, korps og husflidslag. Historielag, kunstforeninger og deltakere på voksenopplæringskurs relatert til kultur er også inkludert.

Vi er usikre på hvor mange av Liers foreninger som bruker mva refusjonsordningen. Vi har ikke oversikt over hvilke fra Lier som søker om dette og hvilke som ikke gjør det. Vi vet at de større foreningene kjenner til mulighetene, men vet også at ordningen enda ikke er fullt finansiert fra statlig hold og at det er en del krav som må oppfylles for å kunne søke om dette.

Medlemskapstallene for aktuelle foreninger ligger relativt høyt. Korps for barn og unge har hatt en jevn økning i medlemstallet fra 2016 – 2018 (189 til 208 medlemmer), vi har flere kor, et aktivt husflidslag og et stort historielag (591 medlemmer). Kunstforeningen i Lier ligger for tiden nede. Det er relativt få voksenopplæringskurs innen kulturfeltet i Lier, flere kurs legges til de større nabokommunene.

Det er knyttet frivillighet også til kommunale tilbud som f.eks BUA aktiviteter, kulturscenes drift og kulturskolens teater- og dansetilbud. I UKM er det mange frivillige ungdom som stiller som unge arrangører. Disse er ikke telt med her.

Lier kommune ble nominert som en av tre finalister til årets frivillighetskommune 2019, og har i flere år vært rangert som en av landets beste frivillighetskommuner. Dette er ikke vektlagt i rangeringen.

237 Tildelinger:

Støtte til kunst og kultur forteller oss noe om aktiviteten i de kommunene som mottar støtte. Vi har her valgt tre støtteordninger: Frifond, tildelinger fra Riksantikvaren og Norsk kulturminnefond, samt tildelinger fra Norsk kulturråd til stedbunden aktivitet. Før 2017 inkluderte vi også noen tildelinger over statsbudsjettet.

Det finnes svært mange tilskuddsordninger som Lier kommune og foreningslivet kan søke på innenfor kulturfeltet. At Lier kommer lavt ut mht. tildelinger på de valgte ordningene i 2018 gir derved ikke noe dekkende bilde av hvor aktive vi lokalt er mht. å søke og motta tilskudd. Tvert imot så henter kulturvirksomhetene i Lier kommune i 2018 inn ca kr 10 mill i spillemidler og prosjekt-tilskudd til anlegg, aktiviteter og utviklingstiltak for Liersamfunnet, fra BUFdir, Sparebankstiftelsen, Gjensidigefondet og andre.

Av de statistikkvalgte støtteordningene brukes Frifond aktivt, men her er det relativt små beløp pr. prosjekt. Tildelinger knyttet til Riksantikvaren og Norsk kulturminnefond for aktuelle prosjekter i Lier (helleristningsfeltet og Huseby) har hatt fylkeskommunen som søker/mottaker. Fra 2019 har Lier gjort eksterne tilskuddsordninger lettere tilgjengelig for både kommunale virksomheter og lokalt foreningsliv via abonnement på Tilskuddsportalen, noe som forhåpentligvis også kan gi økt uttelling framover.

251 DKS:

Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken (DKS) er de viktigste offentlige tiltak for kulturtilbud til barn og unge. Selv om disse begge retter seg mot barn og unge, har vi i år valgt å presentere dem hver for seg. Her telles antall DKS-besøk og bredden i DKS-tilbudet ut

fra sentrale registreringer.

Lier kommune har en samarbeidsavtale med Buskerud fylkeskommune som leverer DKS-tilbud til de fleste kommunene i Buskerud. I tillegg til tilbudet fra fylket har vi et lokalt DKS-tilbud med fokus på lokal kulturarv og elev-aktivitet, som bl.a inkluderer to besøk til Lier Bygdetun for alle grunnskole-elver og kulturprosjekter med elevaktivitet ute på skolene. Det er det lokale tilbudet vi rapporterer på og dette som er grunnlaget for vår plassering i kulturindeksen.

Det er antallet DKS-hendelser, altså dager hvor elevene har et tilbud fra DKS og bredden i tilbudet som måles i kulturindeksen. Her har Lier ikke vært konsekvent mht hvordan rapporteringen gjøres, og vi har ikke vært klar over hva som måles og hvordan det burde rapporteres for at bredden og omfanget i tilbudet vårt kommer frem i statistikken. Ved å rapportere riktig har vi potensiale til å klatre 50-70 plasser opp på indeksen på neste måling.

Mange av de større kommunene er såkalte “direktekommuner”, dvs at de mottar et mye større tilskudd til DKS og organiserer hele sitt DKS-tilbud og ikke får noen DKS-besøk fra fylket. Disse kommunene rapporterer da på det totale DKS-tilbudet i kommunen i denne rapporteringen. For oss som mottar tilbud fra fylket, regnes et gjennomsnitt blant alle kommunene i fylket. Hvordan dette slår ut vet vi ikke, men for den delen av tilbudet har vi ikke mulighet til å påvirke tallene.

Når dette er sagt så må vi påpeke at kvaliteten på hver enkelt DKS-hendelse måles ikke i statistikken som kulturindeksen er basert på. Det er vel ikke noe mål å ha flest mulig DKS-tilbud og besøk uten at kvaliteten ivaretas på best mulig måte.

Mange kommuner setter også av betraktelig mer frie midler over kommunebudsjettet til DKS. Mer frie midler gir oss mulighet til å utvikle og utvide det lokale DKS-tilbudet i Lier og i samarbeide med de kulturinstitusjonene som finnes, som kulturskolen, Ungdomshuset V2 og Lier kulturscene kan vi få til en forholdsvis stor utvidelse av bredden og omfanget i tilbudet med beskjedne midler.

279 Kulturskole:

Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken (DKS) er de viktigste offentlige tiltak for kulturtilbud til barn og unge. Selv om disse begge primært retter seg mot barn og unge, har vi i år valgt å presentere dem hver for seg. Her telles antall årstimer totalt i kulturskolen, bredden i kulturskoletilbudet og antall elever fra kommunen i kulturskolen.

Kulturindeksen tar utgangspunkt i Lier kommunes innrapportering til Grunnskolens Informasjonssystem (GSI). Det er bredde i fagtilbud i Lier kulturskoles kjerneprogram og skolen ligger på landsgjennomsnittet i antall årstimer totalt i kulturskolen.

Mht. antall elever, må det tas i betraktning at kulturindeksen tar utgangspunkt i aldersspennet fra 6-19 år, mens Lier kulturskole også har tilbud til barn fra 3 år, samt enkelte tilbud til voksne eller kortere kurs der det er ledig kapasitet. Lier kulturskoles elevtall er i kulturindeksen iberegnet disse. Ikke alle kulturskoler i Norge har samarbeid med korps slik Lier har. Det er dessuten hele 230 elever av 714 i gruppetilbud i kulturskolen. Gjennom gruppetilbud og korpsamarbeidet når kulturskolen ut til langt flere og det kan forklare at Lier ligger over gjennomsnittet på antall elever. Det gir en indikasjon på hvilke muligheter som finnes i utviklingen av et breddetilbud med særlig gruppeundervisning i fokus.

Visjonen “kulturskole for alle” er ikke innfridd, men Lier kan likevel smykke seg med å være en kulturskole for mange. Ca. 14% av Liers barn og unge går i kulturskolen og ca 5% står på venteliste.

Publikumsantallet ved kulturskolens arrangementer, stipendmottakere i Drømmestipendet og de uformelle møteplassene kulturskolen skaper gjennom lavterskel tilbud, er ikke med i dette tallmaterialet. Ei heller musikkterapi ute på institusjoner og SAL samarbeidet.

220 Scenekunst:

Opplysningene om teater- og operaforestillinger og publikum er hentet fra medlemsteatrene i Norsk Teater- og Orkesterforening (NTO). Opplysningene om danseforestillinger er hentet fra Danseinformasjonen.no. Private teatre og frie scenekunstgrupper er i all hovedsak ikke inkludert i oversikten. DKS forestillinger er utelatt siden dette tilbudet presenteres i eget kapittel.

NTO’s medlemsorganisasjoner omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk. Lier kulturscene er ikke en del av denne foreningen. Lier kulturscene er derimot medlem av Norsk kulturhusnettverk, men telemarksforskning benytter seg ikke av deres tallmateriale som i større grad vil representere alle kulturhus i landet. Brageteateret, som har enkelte forestillinger i Lier, er medlem av NTO og disse forestillingene vil være representert i tallmaterialet.

336 Bibliotek:

Enger-utvalget beskrev bibliotek som en del av den kulturelle grunnmuren. Mange steder er biblioteket det kulturelle senteret i kommunen og fungerer som en viktig møteplass. Det finnes en rekke gode data på bibliotekområdet. Skal man imidlertid sammenligne data på tvers av kommunestørrelse, er det få indikatorer som er gode. Vi har derfor valgt å begrense oss til utlån, besøk, deltakere på arrangement og aktive voksne lånere. Data er hentet fra KOSTRA og Folkebibliotekstatistikken til Nasjonalbiblioteket.

Utlånstallene viser at Lier ligger noe under 3 utlån per innbygger for 2018, mens landsgjennomsnittet er på 4 utlån per innbygger. Besøktallene inkluderer Tranby og Lierbyen, og her ligger Lier noe over 3 besøk per innbygger for 2018, mens landsgjennomsnittet er noe over fem besøk per innbygger. I Lier er det rundt 80 aktive lånere per 1000 innbyggere, mens landsgjennomsnittet er oppunder 120. Det siste punktet som gjelder deltakere på bibliotekets arrangementer viser Lier en positiv utvikling, men resultatet er likevel et godt stykke under landsgjennomsnittet. Totalt 0,1 besøk per innbygger mot 0,3 besøkende for landet for øvrig.

For bibliotekstatistikken vektes de fire faktorene jevnt. Der gapet mot landsgjennomsnittet er størst vil det være mest potensiale for vekst, for eksempel på antall besøkende på arrangementer. For å komme på nivå med landsgjennomsnittet innebærer det at antall besøkende på bibliotekets arrangementer må økes med 66%, fra 2700 til 8000 personer. Faktoren som måler besøk må økes fra dagens resultat på ca. 80 000 til 145 000. Utlånstallene viser at Lier bibliotek ligger ca. 25% under landssnittet, mens det for aktive lånere er rundt 30% under landssnittet.

Det er antageligvis en sammenheng mellom faktorene. Flere besøkende fører til høyere utlån og flere aktive lånere. Arrangementer er en måte å få flere besøkende og promotere bibliotekets øvrige tilbud. Det har vært en jevn stigning av antall arrangementer og besøkende de siste årene. Nedgang i antall besøkende til Tranby bibliotek. Et mulig tiltak er å avholde arrangementer, og skape mer aktivitet i biblioteket på kveldstid når skolen er stengt.

Bibliotekets lokaler i Lierbyen er lite synlige, og det inngår nå i et stedsutviklingsprosjekt å flytte biblioteket til gateplan. Plasseringen på kulturindeksen kan påvirkes av at Lier har relativt mange innbyggere og sterk konkurranse fra større bibliotek i regionen.

315 Kino:

Kino er det kulturtilbudet som den størst andelen av befolkningen benytter seg av. I følge SSBs kulturbarometer var 67 % av alle nordmenn på kino i 2012. I kinokategorien presenterer vi tall fra bransjeorganisasjonen Film og Kino.

Lier har som kjent ikke kino. Liungene benytter kinotilbudene i Drammen og Asker (og Oslo), og bidrar til å dra opp besøkstall og rangeringsplass for disse kommunene. Det er tatt opp med Telemarksforskning om dette gir et riktig bilde for den enkelte kommune. På den annen side – hvis vi skal komme høyere på statistikken slik denne er satt opp i dag, så må vi ha egen kino med egne besøkstall.

164 Konserter:

Kategorien konserter tar utgangspunkt i konsert-tall fra de største billettselskapene i Norge. På grunn av omlegging av datasystem i TONO, fikk vi fra år 2014 dessverre ikke tilgang derfra, og har valgt å benytte datamateriale fra billettselskaper i kategorien «konserter». Billettselskap-tallene fanger opp den mest profesjonaliserte delen av konsertvirksomheten i Norge, og det vil dermed være flere arrangement som ikke er inkludert i denne oversikten.

Det vil erfaringsmessig være flere konserter i byer og der det finnes flere konsertarenaer. Lier ligger midt på treet her, men det er viktig å påpeke at gratiskonserter eller konserter med salg av billetter på andre billettsystemer ikke er registrert her. Vi ser en betydelig økning i konserter fra 2017, dette kan ha sammenheng med bytte av billettsystem på kulturscenen, som er enklere og mer anvendelig for arrangørene. Kommunens handlingsrom ligger både i å sikre konsertarenaer, å tilrettelegge økonomisk for gjennomføring og for å få billetter til flere konserter inn i datamaterialet som tellingen tar utgangspunkt i.

264 Museum:

Vi presenterer her kommunale tildelinger til museer, totalt besøk og betalende besøk, samt antall utstillinger og arrangementer for alle museumsavdelinger som rapporterer tall inn til Norsk kulturråd. Dette inkluderer også museer som får tilskudd fra andre departementer enn Kulturdepartementet.

Lier Bygdetun har hittil ikke rapportert tall inn til Norsk kulturråd, så for Lier vil det da ikke framgå at vi har et aktivt, godt besøkt og kommunalt støttet museum i det hele tatt. Etter henvendelse til kulturrådet har Lier Bygdetun nå blitt invitert til å rapportere inn for fremtidige år.

Avslutningsvis

Kulturtenestene i Lier har i mange år visst at denne - og andre statistikker - kan gi misvisende inntrykk av «tingenes tilstand». Rådmannen har i år gått grundigere inn i statistikken for å forstå og forklare tallene, og deler i denne meldingen den oppsummeringen som er utarbeidet – slik at vi framover kan bruke denne og andre statistikker bedre og med felles forståelse i planlegging og prioriteringer framover.